

Spel en Taal in het postkantoor

WERK IN
UITVOERING

Wanneer kinderen een nieuwe taal leren, is het essentieel om dit te doen in een rijke, betekenisvolle context, waarbij de leerkracht de taal aanbiedt en veel herhaalt. In onze nieuwkomersklas doen we dit binnen het thema De Post.

De cultuurhistorische activiteitstheorie, gebaseerd op het werk van Vygotsky, benadrukt het belang van sociaal leren en de rol van culturele hulpmiddelen bij de ontwikkeling van kinderen. Deze visie vinden we binnen ontwikkelingsgericht onderwijs (OGO), waarin spel, interactie en intrinsieke motivatie centraal staan. Hoewel spel vaak geassocieerd wordt met de onderbouw, is het ook belangrijk in de bovenbouw. Spel biedt kinderen de kans om maatschappelijke praktijken te imiteren en bepaalde vaardigheden te oefenen, zoals samenwerken, debatteren en argumenteren. In de bovenbouw wordt deze imitatie realistischer en kan het spel worden gecombineerd met onderzoek, wat leerlingen helpt sociaal-culturele praktijken beter te begrijpen en na te volgen (Van der Veen, 2011).

De rol van de leerkracht is essentieel: hij of zij biedt niet alleen ondersteuning tijdens het spel, maar creëert een veilige omgeving vol interessante materialen, waarin kinderen zich vrij voelen om met taal te experimenteren. Door spel en onderzoek te combineren, helpt de leerkracht kinderen een dieper begrip van de wereld om hen heen te ontwikkelen. In onze nieuwkomersklas werken we met kinderen uit verschillende landen, die binnen 40 weken zoveel mogelijk Nederlands leren. Ze zijn tussen de negen en twaalf jaar oud. Naast basisvaardigheden

zoals spelling, lezen en rekenen, werken we ook aan woordenschatontwikkeling in betekenisvolle situaties. We noemen het thema's. Deze thema's lopen telkens van vakantie tot vakantie en sluiten aan bij de leefwereld en interesses van de kinderen. Dit doen we door een rijke en betekenisvolle leeromgeving te creëren, waarbij taal op een natuurlijke en speelse manier wordt aangeboden. We betrekken de kinderen actief via ontdekkend leren, rollenspellen en creatieve opdrachten. Door herhaling en variatie maken zij de taal zich eigen. Daarnaast houden we rekening met verschillende taalniveaus en bieden we waar nodig extra ondersteuning. Ook betrekken we ouders, zodat zij thuis verder kunnen gaan met de thema's.

STARTEN MET SPULLEN

Bij de start van elk thema en in dit geval het thema post gaan we eerst in gesprek met de kinderen. En het lokaal heeft al elementen uit de setting van ons thema, die onze gesprekken op gang helpen. Er zijn brieven, pakketten, postzegels, boeken over het thema. We onderzoeken wat de kinderen al weten over post en wat ze graag zouden willen leren. Dit gesprek is essentieel, omdat het inzicht geeft in hun voorkennis en interesses. Door hierop voort te bouwen, vergroten we de intrinsieke motivatie. Dit is een belangrijke pijler van het OGO-onderwijs,

waarin betrokkenheid en betekenisvol leren centraal staan.

WAAROM DIT THEMA?

Het thema "De Post" biedt een rijke context om de Nederlandse taal te leren en tegelijkertijd praktische vaardigheden te ontwikkelen. Door te werken met brieven, pakketten en het sorteren van post, oefenen de kinderen niet alleen woordenschat en zinsbouw, maar ook rekenvaardigheden zoals getalbegrip (bijvoorbeeld door postcodes te sorteren). Daarnaast stimuleert het thema sociale vaardigheden, zoals: samenwerken, rolverdeling en elkaar helpen. Het is herkenbaar, we ontvangen of versturen allemaal weleens een pakket.

LEREN DOOR SPEL

De kinderen, met hun verschillende achtergronden, ervaringen en vaardigheden, hebben veel baat bij interactie. Mee willen doen betekent mee kunnen doen, ook als ze zich nog niet perfect verstaanbaar kunnen maken. En van daaruit werken we aan meer betekenis en een rijke leeromgeving. Wat willen we graag leren en hoe gaan we dat leren? In dit thema hebben we gekozen voor een stapsgewijze uitleg over het spel in het postkantoor. We gebruiken visuele ondersteuning, zoals voorbeelden, scripts en pictogrammen en natuurlijk veel herhaling. Denk aan activiteiten zoals het schrijven van brieven, dat doen we meerdere

keren en daarbij introduceren we nieuwe woorden steeds in verschillende contexten.

Een belangrijk principe van OGO is leren door spel. Ook oudere kinderen kunnen hier veel baat bij hebben. In dit thema hebben we een postkantoor in de klas ingericht, waarin kinderen verschillende rollen hebben: medewerker, klant, postbode en pakketbezorger. Door middel van rollenspel, zoals het naspelen van een postkantoor of het bezorgen van brieven, oefenen de kinderen manier hun woordenschat. Ze leren en gebruiken woorden als 'brief', 'postzegel', 'brievenbus' en 'pakket', en oefenen zinnen zoals 'Ik schrijf een kaart' of 'De postbode bezorgt de post'. In eerste instantie gebruiken ze scripts, maar naarmate ze vaker oefenen, gaan ze spontaan de nieuwe taal toepassen. Dit bevestigt het idee dat taalontwikkeling het beste tot zijn recht komen binnen een sociale en betekenisvolle context.

Spel wordt op verschillende manieren ingezet om het leren leuker en motiverender te maken. Rollenspellen en andere speelse activiteiten zorgen ervoor dat kinderen taal actief gebruiken en oefenen. Omdat het spel plaatsvindt in een veilige omgeving, voelen kinderen zich vrij om te experimenteren met taal zonder bang te zijn om fouten te maken. Dit vergroot hun zelfvertrouwen en taalvaardigheid. Tijdens het spelen geven kinderen elkaar feedback, helpen ze elkaar bij moeilijke woorden en stimuleren ze elkaars taalontwikkeling. Hierdoor ontstaat een positieve groepsdynamiek, waarin samenwerken vanzelfsprekend wordt en kinderen zich sociaal en communicatief verder ontwikkelen.

EEN POSTKANTOOR IN DE KLAS

In de klas hebben we samen een postkantoor ingericht. De pakketbezorgers controleren en labelen alle pakketten, bijvoorbeeld met een barcode of een combinatie van cijfers en letters. De postbodes halen de post uit de oranje brievenbus. Deze brieven komen van een andere

hoek in de klas, waar kinderen zelf brieven schrijven en enveloppen vouwen, zoals ze eerder hadden geleerd. De leerkracht heeft van tevoren 40 enveloppen voorbereid die de kinderen in de juiste vakjes van de brievenbus moeten sorteren. Zo oefenen ze meteen met getalbegrip, door te kijken naar de postcodes. Vervolgens worden de brieven gesorteerd op woonplaats. In de sorteerkast staan alle letters van het alfabet in hoofdletters en kleine letters, zodat de kinderen tegelijkertijd de overeenkomsten leren.

Brieven schrijven en complimenten geven ieder kind heeft in de klas een eigen kleine brievenbus gemaakt. Zo kunnen ze elkaar brieven sturen. Deze brieven bevatten altijd complimenten, of leuke verhalen en vragen, waardoor de kinderen niet alleen oefenen met het schrijven in het Nederlands, maar ook sociaal bezig zijn en steeds meer een groep worden.

HET POSTPROCES: LEREN IN STAPPEN

Tijdens dit thema besteden we veel aandacht aan het proces van postverwerking. Wat gebeurt er met een brief nadat deze in de brievenbus is gedaan? Dit proces hebben we opgedeeld in drie onderdelen: het sorteren van de post, het transport ervan en het bezorgen bij de ontvanger. Bij elk onderdeel staan we stil bij de tus-

senstappen. Samen formuleren we in correcte Nederlandse zinnen wat er gebeurt. Daarna mogen de kinderen het proces vastleggen op een tijdlijn, waarbij ze zelf opschrijven wat er in elke stap gebeurt. Dat is tegelijk een mooi spelscript!

KAARTEN MAKEN EN BEZORGEN

De leerlingen maken kaarten voor de buurt, met aan de ene kant een tekening en aan de andere kant een wens. Deze kaarten brengen we rond in de buurt van de school. Bij het bezorgen vraagt een van de kinderen of ze mag aanbellen om de kaart persoonlijk te overhandigen. We oefenen samen wat ze kan zeggen, waarna zij vol zelfvertrouwen de kaart geeft. Dit inspireert andere kinderen, die vervolgens ook aanbellen. De reacties van bewoners in de wijk van school zijn hartverwarmend, en de kinderen genieten zichtbaar van de waardering die ze krijgen.

Als afsluiting van dit thema schrijven de kinderen kaarten voor hun ouders of een vriend(in). Deze kaarten doen ze in een envelop, voorzien van een postzegel, adres en afzender. Om het extra bijzonder te maken, verzegelen we de enveloppen met een zegel van verwarmde wax. Wat is dat ontzettend leuk! Daarna gaan de brieven op de post.

WAT HEEFT DIT THEMA OPGELEVERD?

Wat hebben we veel plezier gehad met elkaar! Het thema geeft ons aandacht voor elkaar en onze omgeving.

De kinderen leren niet alleen over de Nederlandse taal en cultuur, maar ook over samenwerken, een rol spelen en creativiteit. Daarnaast versterken ze hun sociale vaardigheden door brieven en complimenten te schrijven en contact te maken met mensen uit de buurt. En dat is een mooie start die om een vervolg vraagt. Er zijn tenslotte het hele jaar wel aanleidingen om een leuke kaart te sturen of te bezorgen.

Esmee van Schaardenburg is leerkracht van de nieuwkomersklas op de Schakel in Rotterdam.

